

Latvijas Universitātes P.Stradiņa medicīnas koledža

Latvijas Universitātes
P. Stradiņa
medicīnas koledža

SABIEDRĪBAS INFORMĒTĪBA PAR PĀRTIKAS ALERĢIJAS SIMPTOMIEM UN PROFILAKSES ASPEKTIEM

Autori: **Nora Dubro**
Ārstniecības katedras 3.kursa studente

Mg.sc.sal. Janeta Strazdiņa
Ārstniecības katedras vadītāja

Jūrmala, 2023

Aktualitāte

Patreiz alergijas ir viena no aktuālākajām veselības problēmām, īpaši ekonomiski un industriāli attīstītās valstīs.

Saskaņā ar Pasaules Alerģijas organizācijas datiem, tā skar 10 - 40 % pasaules iedzīvotāju, 2022.gadā veidojot ap 6 % globālajā sociāli - ekonomisko izdevumu struktūrā.

Avots: Data bridge market research. (2020). Global Food Allergy Market - Industry Trends and Forecast to 2027. [tiešsaiste]. [Skatīts 10.02.2022.]. Pieejams: <https://www.databridgemarketresearch.com/reports/global-food-allergy-market/amp>

Aktualitāte

Saskaņā ar Eiropas alerģijas un klīniskās imunoloģijas akadēmijas 2021. gada datiem, vairāk nekā 20 miljoni cilvēku Eiropā cieš no dažādām pārtikas alerģijām.

Avots: *Facts & Statistics*. (2023). FARE. [tiešsaiste]. [Skatīts 02.01.2023.]. Pieejams: https://www.foodallergy.org/resources/facts-and-statistics?fbclid=IwAR38SX1yM34ypsVUdc9KGamWAdGyPF4r9dU7DSLrTNIXttAWmiYZ_8HlpuQ

Pašlaik pārtikas alerģiju ārstēšanas pamatā ir alergēna izslēgšana.

Problēma: predisponējošo faktoru polietioloģija būtiski mazina iespēju izslēgt absolūti visus alergēnus, kas izsauc alerģisku reakciju.

Saslimstību rada arī jaunu, tostarp ģenētiski modificētu alergēnu rašanās un krusteniskās reakcijas ar citām alergēnu grupām.

Pētījuma mērķis

Noskaidrot sabiedrības informētību par pārtikas alerģijas simptomiem un profilakses aspektiem.

Pētījuma uzdevumi

1. Analizēt literatūru, zinātniski pētnieciskos rakstus un informācijas avotus par PA klīniskajām izpausmēm, attīstības faktoriem un profilakses aspektiem.
2. Izveidot pētnieciskā darba instrumentu – aptaujas anketu.
3. Veikt respondentu aptauju.
4. Apkopot, sistematizēt un analizēt iegūtos aptaujas datus.
5. Izstrādāt secinājumus.

Pētījuma metodoloģija

Pētniecības metode: kvantitatīva pētniecības metode

Pētījuma instruments: aptaujas anketa

Pētījuma respondenti: pilngadīgi LV iedzīvotāji

Pētījuma bāze: www.visidati.lv

Pētījuma veikšanai tika saņemta Latvijas Universitātes P. Stradiņa medicīnas koledžas ētikas komisijas atļauja Nr. 9.

Pētījums norisinājās laika posmā no 01.02.2023. – 11.02.2023.

Reprezentatīvās kopas raksturojums

Aptaujā piedalījās 262 respondenti - Latvijas iedzīvotāji, vecāki par 18 gadiem. Vidējais reprezentatīvās kopas vecums ir 32,9 gadi.

Dzimums:

- vīrieši - 6,1% (n=15)
- sievietes - 93,9% (n=246)

Izglītība:

- vidējā – 42,4% (n=111)
- augstākā – 50,8% (n=133)
- cita – 6,9% (n=18)

Dzīves vieta:

Lielākā respondentu daļa dzīvo pilsētas nomalē – 34,7% (n= 91) un pilsētas centrā - 32,1% (n=84)

Reprezentatīvās kopas raksturojums

Nodarbošanās (lielākās grupas):

- Veselības/Sociālā aprūpe - 35,5% (n=93)
- Bez darba - 17,6% (n= 46)
- Studenti - 11,5% (n=30)
- Pakalpojumi/Klientu apkalpošana - 6,9% (n=18)
- Izglītība/Zinātne - 6,1% (n=16)

Alerģijas/pārtikas nepanesību savā anamnēzē:

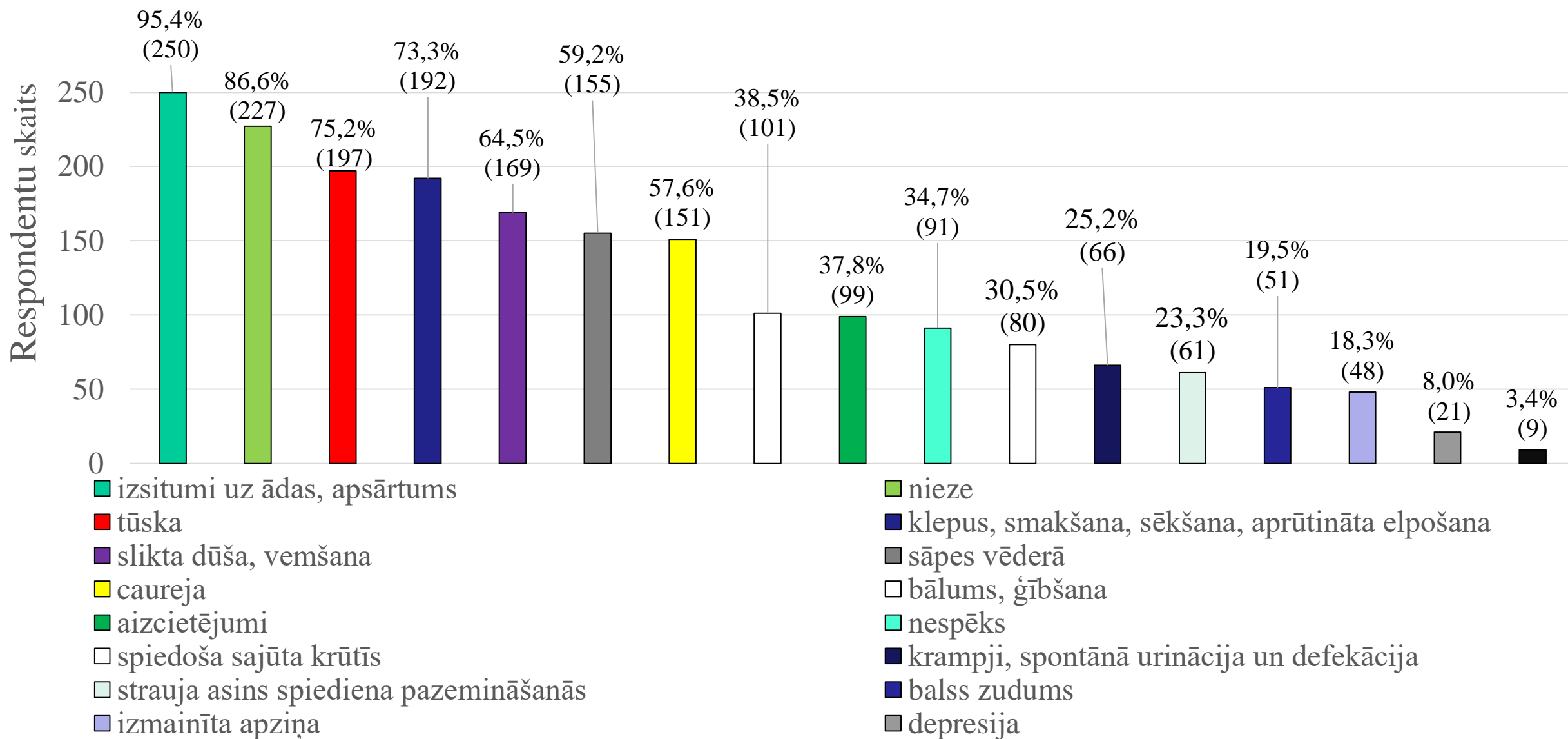
- noliedza - 63,7% (n=167)
- apstiprināja - 25,6% (n=67)

Izpratne par pārtikas alerģijas jēdzienu:

- Organisma imūnās sistēmas nelabvēlīga reakcija uz kādu pārtikas produktu - 80,2% (n=210)
- Produktu nepanesība, kas izpaužas ar gremošanas sistēmas traucējumiem - 18,7% (n=49) → 15 Veselības/Sociālā aprūpes nozares pārstāvji.

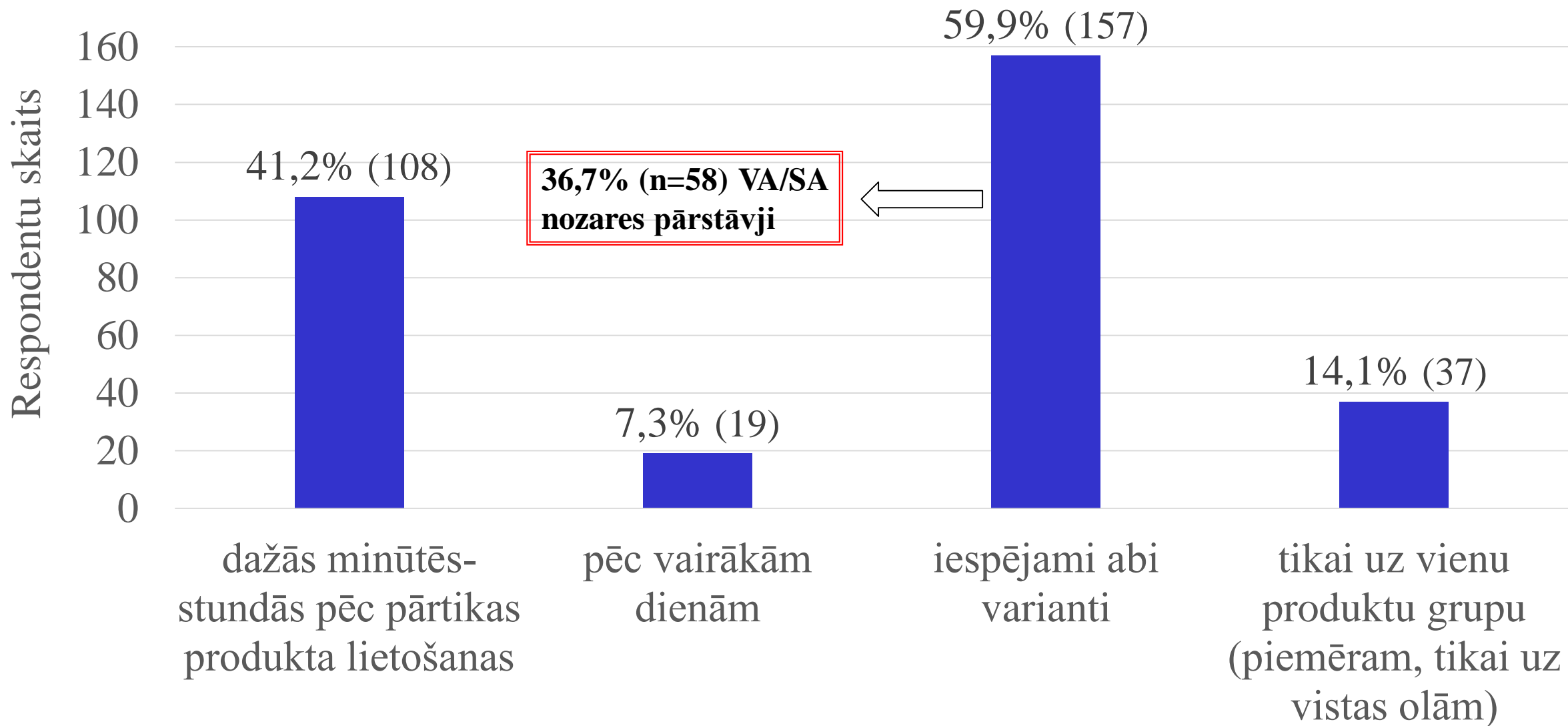
Pētījuma rezultāti

Pārtikas alerģisko reakciju simptomu atpazīšana

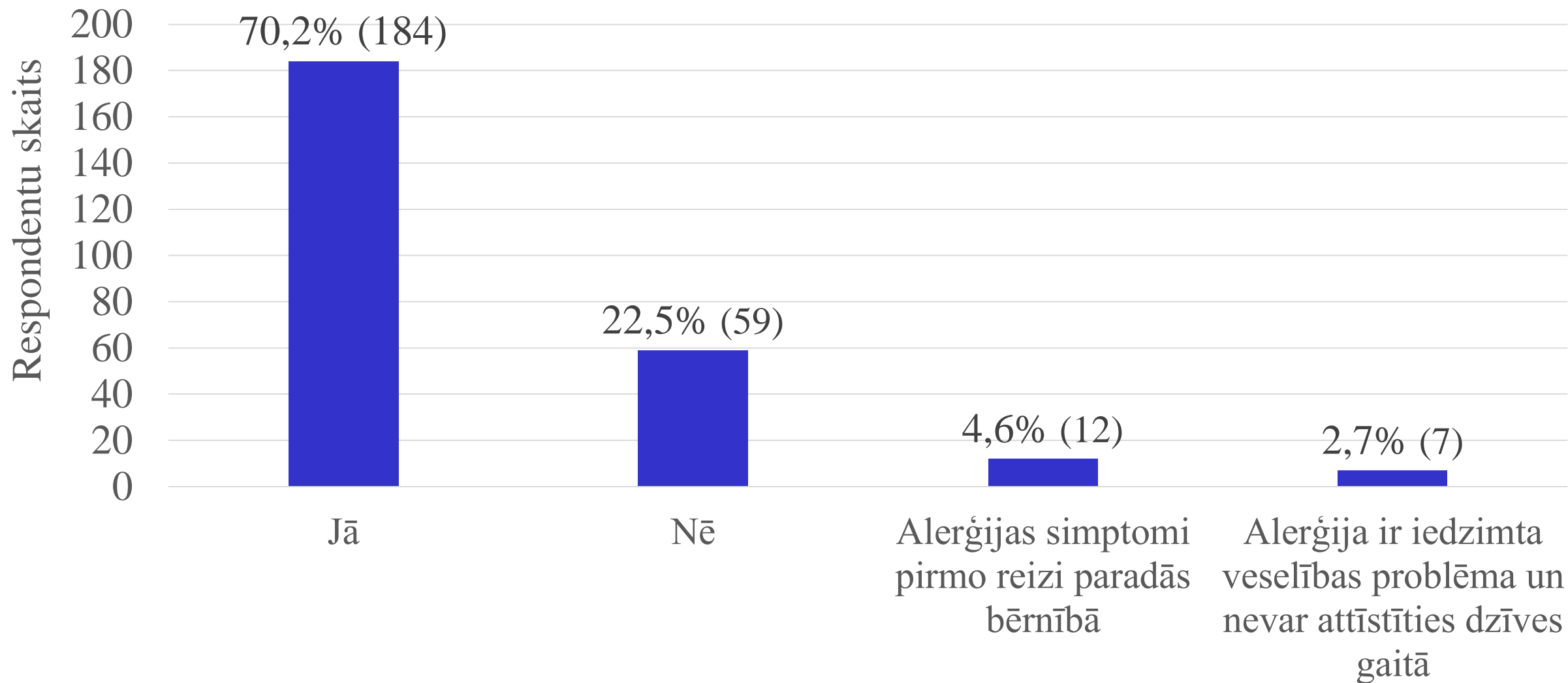
Pētījuma rezultāti

Viedoklis par pārtikas alerģijas attīstību un simptomu klīniskās izpausmes ātrumu

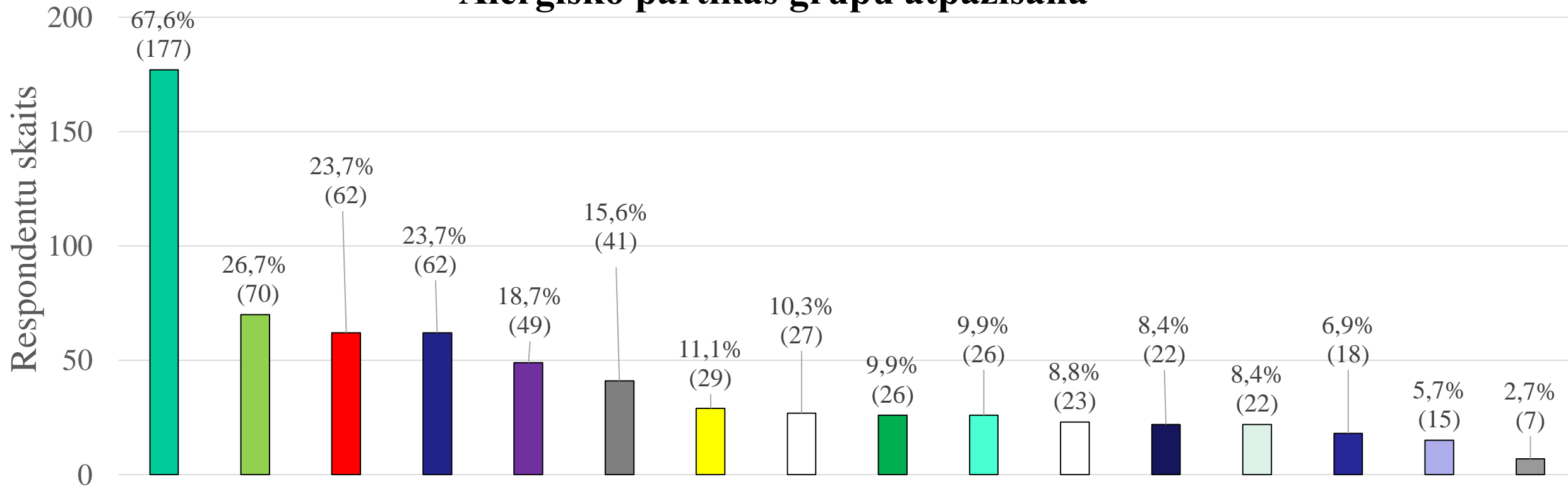
Pētījuma rezultāti

Alerģiskās reakcijas attīstības uz augļiem un dārzeņiem iespējamība, ja ir apstiprinātā alerģija pret ziedputekšņiem

Pētījuma rezultāti

Alerģisko pārtikas grupu atpazīšana

■ jebkurš pārtikas produkts var potenciāli būt kā alerģijas izraisītājs

■ rieksti

■ vistu olas

■ vēžveidīgie

■ nektarīni, plūmes, vīnogas

■ zivis

■ tomāti, burkāni, gurķi, zirņi

■ vīns, alus

■ piena produkti

■ citrusaugļi

■ šokolāde

■ graudaugu produkti

■ garšvielas

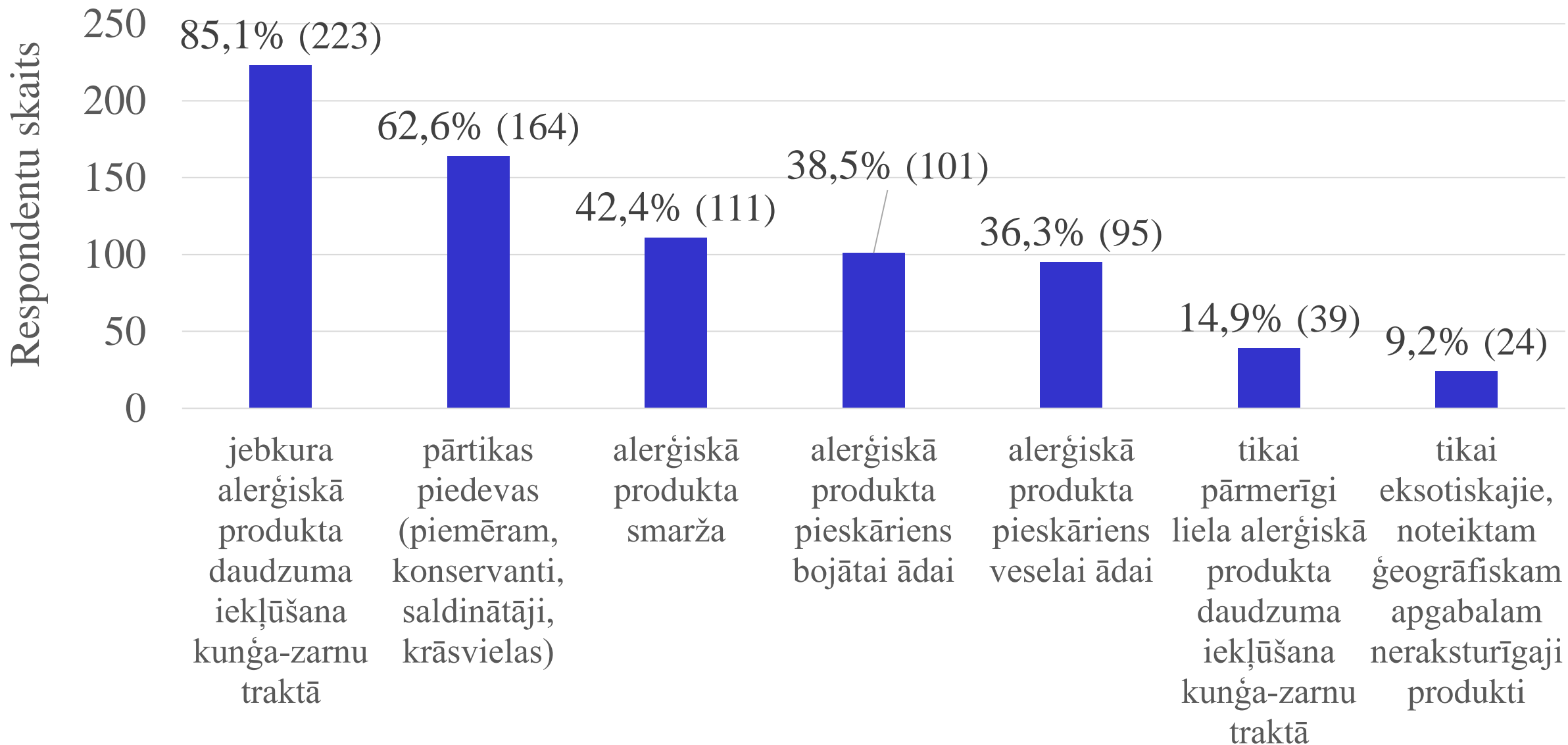
■ kvieši

■ soja

■ kafija, tēja, kafijas dzērieni

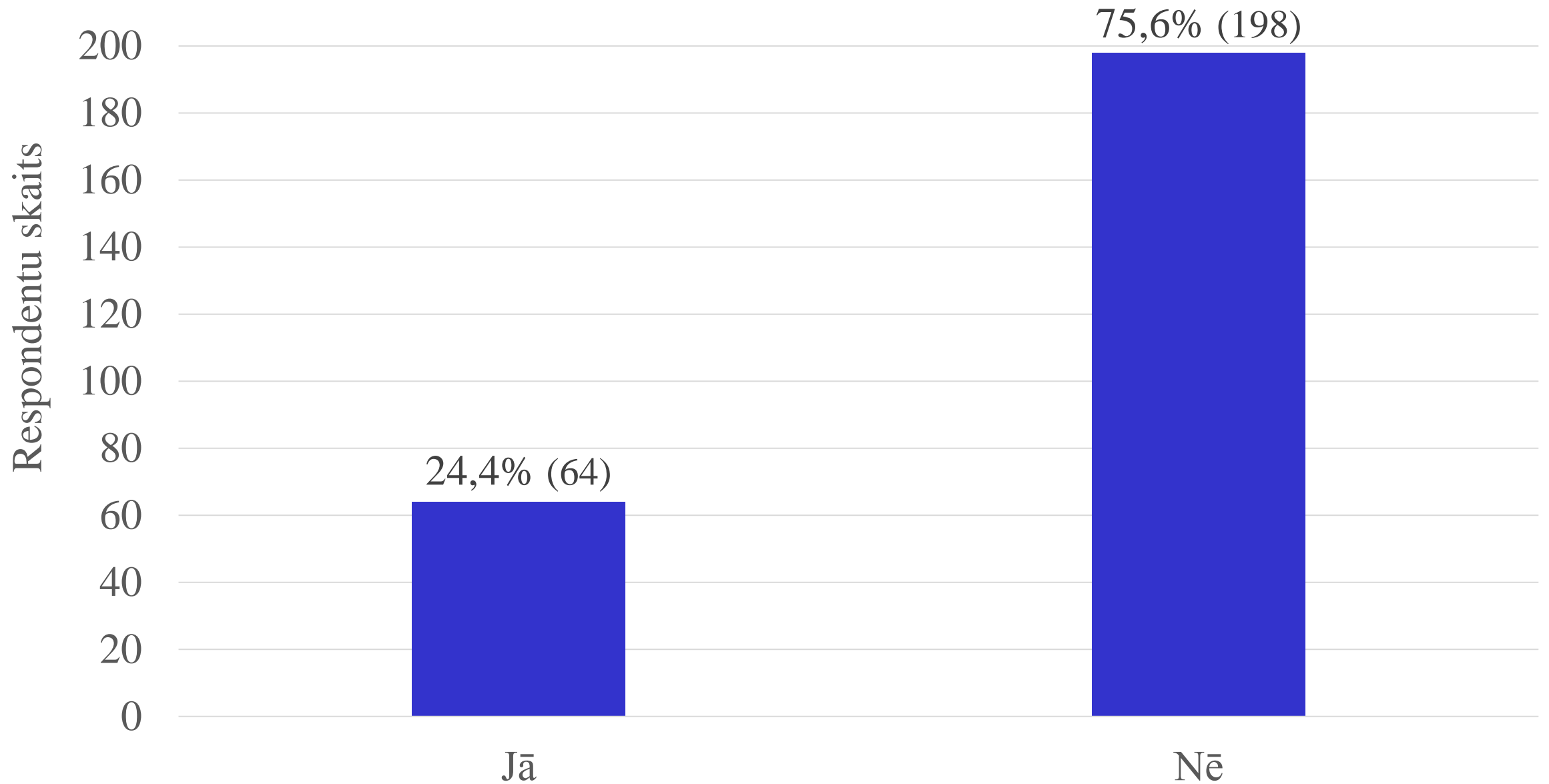
Pētījuma rezultāti

Alerģiskās reakcijas provocējošie faktori

Pētījuma rezultāti

Iepazīšanās ar pārtikas produkta apraksta informāciju

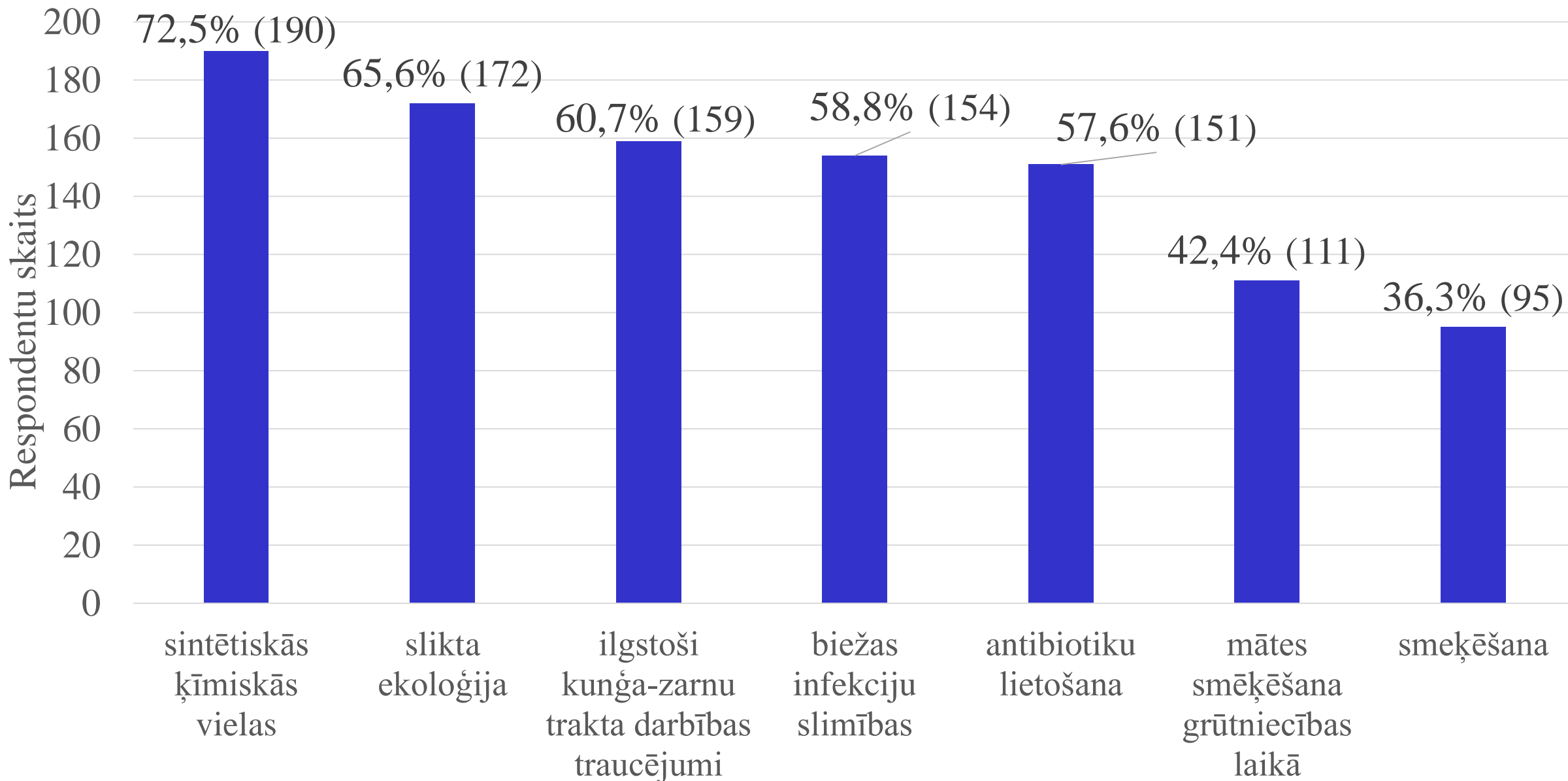
Pētījuma rezultāti

Pārtikas alerģijas attīstības varbūtību samazinošie faktori

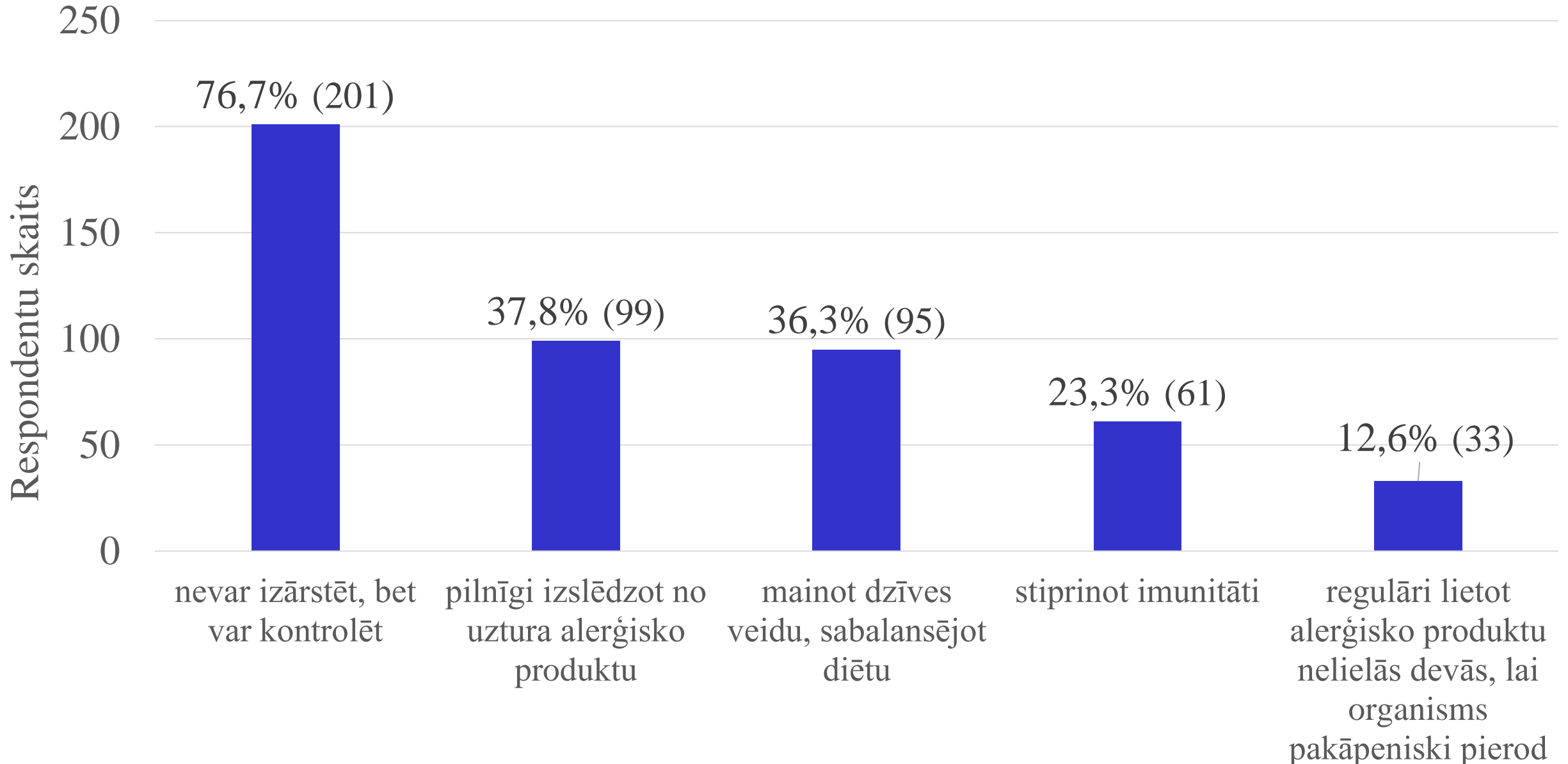
Pētījuma rezultāti

Pārtikas alerģijas attīstības varbūtību palielinošie faktori

Pētījuma rezultāti

Pārtikas alerģijas ārstēšanas iespējas

Secinājumi

1. Lielākajai respondentu daļai - 95,4% (n=250) pārtikas alerģijas simptomi asociējas ar ādas apsārtumu, izsitumiem, niezi un tūsku, līdz ar to ir nepieciešama sabiedrības izglītošana par pārtikas alerģijas izpausmju potenciālo daudzveidību un iespējamajām klīniskās ainas izmaiņām līdz ar vecuma palielināšanos.
2. Respondentu vairākums - 92,7% (n=243) ir informēts par pārtikas alerģijas attīstības iespējamību dzīves gaitā, taču pavisam neliela respondentu daļa - 36,3% (n=95) apzinās smēķēšanas provocējošo lomu, kā arī tikai respondentu trešdaļa uzskata probiotiku lietošanu, dabiskās dzemdības, zivju eļļas lietošanu, plānojot grūtniecību un agrīno zīdaiņu piebarošanas uzsākšanu par būtiskiem pārtikas alerģijas profilakses faktoriem.

Secinājumi

3. Respondentu vairākums - 67,6% (n=177) ir informēti par potenciāliem pārtikas alergēniem, taču lielai respondentu daļai - 32,4% (n=85) pārtikas alergijas reakcija asociējas ar atsevišķu produktu grupu lietošanu uzturā. Tomēr jāatzīmē, ka pārtikas alergijas reakciju var izraisīt jebkurš pārtikas produkts un jebkurā daudzumā iekļūstot organisma kuņģa - zarnu traktā.

4. Pārtikas alergiju nevar izārstēt, bet to var kontrolēt, pārdzīvo 76,7% (n=201) respondentu, bet jāuzsver, ka pārtikas alergijas simptomu novēršanai, līdz ar alergēna elimināciju no uztura, būtiska loma ir profilakses pasākumiem, piemēram, organisma imunitātes stiprināšanai, tai skaitā, kuņģa - zarnu trakta darbības uzlabošanai ar mikrobiotas sastāva korekciju, piemēram, diētai ar augstu šķiedrvielu saturu un indikāciju gadījumā, probiotiku, prebiotiku un sinbiotiku uzņemšanai.

Latvijas Universitātes
P. Stradiņa
medicīnas koledža

Paldies par uzmanību!